

MANTIKTAN METAFİZİĞE

İsmâil Gelenbevî'de
Modalite-Metafizik İlişkisi

Mantıktan Metafizığe

İsmâil Gelenbevi'de Modalite-Metafizik İlişkisi

Abdurrahman Beşikci

Editör Ahmet Erdem Işık
ISBN 978-625-6055-35-3
1. Baskı 2024 / İstanbul

İBER Akademi Yayınları 7

Genel Yayın Yönetmeni Savaş C. Tali
Yayın Yönetmeni Ayşenur Alper
Tasarım İHÜ Yayınları
Kapak Uygulama İHÜ Yayınları
Mizanpaj Uygulama Muhammed Muttaki Topcu

Baskı&Cilt METEKSAN
Sertifika No: 46519

Beşikci, Abdurrahman

Mantıktan Metafizığe : İsmâil Gelenbevi'de Modalite-Metafizik İlişkisi / Abdurrahman Beşikci ; editör Ahmet Erdem Işık. -- Birinci basım. -- İstanbul : İbn Haldun Üniversitesi Yayınları, 2024.

176 s. ; 23 sm. -- (İBER Akademi Yayınları ; 7.)

Bibliyografya ve dizin

ISBN 9786256055353.

1. Modalite. 2. Metafizik. 3. Mantık. 4. Gelenbevi.

BC 177

160

© Bu eserin tüm yayın hakları, İbn Haldun Üniversitesi Yayınlarına aittir. Eleştirel makale ve dergilerde yapılacak kısa alıntılar dışında, bu kitabın tamamı veya bir kısmı, yayıncının izni olmadan yayınlanamaz.

İBER Akademi Yayınları bir İbn Haldun Üniversitesi Yayınlarının Tescilli Markasıdır.

Ordu Cd. No:3, 34480 Başakşehir/İstanbul

iberakademi@ihu.edu.tr | press@ihu.edu.tr

MANTIKTAN METAFİZİĞE

İsmâil Gelenbevî’de
Modalite-Metafizik İlişkisi

Abdurrahman Beşikci

Abdurrahman Beşikci

1996 yılında Trabzon'da doğdu. Lisans eğitimini FSMVÜ İslami İlimler Fakültesinde, yüksek lisans eğitimini ise İbn Haldun Üniversitesi'nde tamamladı. Hâlen daha lisansüstü çalışmalarına devam etmekte olan Beşikci üniversite dışında da derslerini sürdürmektedir. Çeşitli ulusal ve uluslararası sempozyumlarda tebliğ sunan Beşikci "İlâhî Kelâmın Müstesna Grameri" ve "Manzum Fıkıh Usulü" kitaplarının editörlüğünü de yürütmüştür. 2019 yılında vazifeye başladığı İKÂN Akli İlimler Merkezi'nde 2021 yılından beri İKÂN Türkçe'nin yürütücülüğünü yapan Beşikci 2024 yılından bu yana İbn Haldun Üniversitesi'nde Kelam ve İtikadi İslam Mezhepleri Anabilim Dalında araştırma görevlisi olarak görev yapmaktadır.

İçindekiler

Kısaltmalar Listesi	9
Giriş	11
Muhtevaya Dair	18
Literatür Değerlendirmesi	21
Modalite	45
<i>Modalite Nedir?</i>	47
<i>Önerme Nedir?</i>	48
<i>Önermenin Kısımları</i>	51
<i>Önermenin Cüzleri ve Kurulumuna Giden Yol</i>	57
<i>Kaziyenin Kurulumu: Akd-i Vaz' ve Akd-i Haml</i>	63
<i>Hamle Giden Yol: Dört Nisbet</i>	66
<i>Hamlin Kaynağı: Beş Tümel</i>	68
<i>Tümelin Tanımı</i>	69
<i>Tümelin Kısımları</i>	74
<i>Zâtliler</i>	76
<i>Arazîler</i>	81
<i>Nefsü'l-emr</i>	86
<i>Doğruluk Nedir?</i>	87
<i>Nefsü'l-emre Bir Bakış: Gelenbevi' de Önermenin Türleri</i>	87
<i>Hâriciyye Önerme ve Doğruluk Kriteri</i>	88
<i>Hakikiyye Önerme ve Doğruluk Kriteri</i>	90
<i>Zihniyye Önerme ve Doğruluk Kriteri</i>	93
<i>Modalite: Mahmûlün Mevzû'ya Nisbetinin Keyfiyeti</i>	98
<i>Modalite Nerede Ortaya Çıkıyor?</i>	98
<i>Şartlı Önermelerde Modalite</i>	98
<i>Hamliyye Önermede Modalitenin Ortaya Çıkışı</i>	100
<i>Modların Ortaya Çıkışı: Mevzû'nun Zâtı, Mevzû'nun Vasfı</i> <i>ve Mahmûlün Vasfı Modları Nasıl Ortaya Çıkarttı?</i>	101
<i>Modal Bir Önermenin Doğru Olması Ne Anlama</i> <i>Gelmektedir?</i>	106

Metafizik	109
<i>Metafizik</i>	111
Gelenbevi'nin Kaynaklarında <i>Metafizik</i>	112
Gelenbevi'de <i>Metafizik</i>	117
Modalite-Metafizik İlişkisi	123
<i>Mantık Metafizikten İlke Alır mı?</i>	125
Bir İlmeden İlke Almak-Bir İlme İlke Vermek	126
Hangi <i>Mantık</i> ?	127
<i>Mantık-Metafizik İlişkisi</i>	133
<i>Mantık ve Metafizik Ayrımında Tümel</i>	137
<i>Metafizikten Bağımsız Kurulan Beş Tümel</i>	140
<i>Mantığın Modları Varlığın Modlarıdır</i>	141
<i>Modal Önermenin Doğruluğu</i>	147
Sonuç	149
Kaynakça	159
Dizin	167

Şekiller Listesi

Şekil 2.1. Önermenin Tarafları Bakımından Kısımları-1	53
Şekil 2.2. Önermenin Tarafları Bakımından Kısımları-2	54
Şekil 2.3. Önermenin Tarafları Bakımından Kısımları-3	55
Şekil 2.4. Önermenin Tarafları Bakımından Kısımları-4	56
Şekil 2.5. Hakikiyye Önermenin <i>Nefsü'l-emri</i>	93
Şekil 2.6. Zihniyye Önermenin <i>Nefsü'l-emri</i>	96
Şekil 2.7. Gelenbevi'de <i>Nefsü'l-emr</i>	97

Kısaltmalar Listesi

b.	ibn
Bkz./bkz.	bakınız
çev.	çeviren
DİA	Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi
ed.	editör
h.	hicri
haz.	hazırlayan
m.	miladî
nr.	Numara
s.	sayfa
thk.	tahkik eden
trc.	tercüme eden
vb.	ve benzeri
vr.	varak
yy.	yüzyıl